

Yeni Elektrik Satış Tarifeleri

Korkut ONGUN
Y. Müh. - E.İE

Devlet işletmelerinin kendi kendilerine yeter durumda çalışabilmeleri ve açıklarının artık devlet tarafından kapatılmamasına karar verilmesi üzerine 2 Haziran 1958 tarihinde Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu satmakta olduğu çeşitli kömür cinslerinin fiyatını yükseltti. Uzun yıllardan beri yılda 80 -100 milyon lira kadar açık veren işletme bu suretle bu açıklarını karşılamak ve birikmiş borçlarını ödemek imkânına sahip oluyordu.

Ekim 1957 tarihinde Kuzey - Batı ve Batı Anadolu sistemlerinden elektrik alan belediyelerin elektrik satış fiyatlarında % 20-30 nisbetinde bir indirim yapılmıştı 2 Haziranda yapılan kömür zammı bu belediyelere elektrik satan Etibank'm toptan satış fiyatını artırmasına sebep olacağı gibi aynı belediyelerin kendi üretimlerinin de fiyatının artmasına sebep olacak ve dolayısıyla abonelere satış fiyatı yükseltmek icap edecekti Bu düşüncelerle 2 Haziranda elektrik işletmelerinin kullandığı kömüre zam yapılmamasına karar verildi. Bunlar eski fiyatlardan kömür almakta devam edeceklerdi. Ancak kömür fiyatlarının artması üzerine kömürle çalışan taşıt araçlarında (meselâ Demiryolları) taşıma ücretlerini artırdılar. Elektrik üretiminde kömür kullanma ve kömürleri demiryolu ile taşınan işletmelerin elektrik üretiminin mal oluş fiyatı da tabiatıyla bir miktar yükseldi.

4 Ağustos 1958 de dövizlere pirimli kurun tatbik edilmesine başlanması ve 1 Mart 1959 da Devlet işletmelerinde çalışan memurların aylık ücretlerine % 43 zam yapılması hakkındaki kanunun kabulü üzerine bütün işletmelerin maliyetleri esaslı surette değişti.

Yeni duruma uyabilmek maksadıyla kömür işletmeleri 2 Haziranda tatbik etmeye başladığı kömür fiyatlarını elektrik işletmelerine de teşmil etmek mecburiyetinde kaldı. Bu suretle teşekkül eden yeni kömür fiyatları büyük elektrik işletmelerinde Tablo - I - deki değerleri almıştır.

Etibank Kuzey - Batı Anadolu Elektrik İstihsal ve Tevzi Müessesesi yukarda anlatılan sebeplerle toptan elektrik satış fiyatlarını" değişen şartlara uydurmak maksadıyla yeni bir satış tarifesi yaptı. Yeni tarifenin tespi-

tinde aşağıdaki prensiplere uyulmaya çalışıldı.

1 - Tarife işletmenin masraflarını karşılayacak nisbette olmalı ancak satış imkânlarını azaltmamalıdır.

2 - Tarife elektriğin fazla kullanılmasını teşvik edecek tarzda tertiplenmelidir. Bu maksatla tarife iki terimli (takat ve enerji için ayrı fiyatlar) yapıldı. Takat ve enerji miktarları arttıkça fiyatları ucuzlamaktadır.

3 - İşletmeye yüklediği külfet bakımından aynı şartları haiz olan müşterilere aynı tarifeler tetkik edilmelidir.

4 - Tarife müşterilerin kendi üretimleri ile rekabet etmelidir.

5 - Maliyet unsurlarında vuku bulacak fiyat değişmelerinin tarifeye aksettirilmesi mümkün olmalıdır. (Bu hususta yalnız kömür fiyatlarındaki değişme gözönüne- alınmıştır)

Bu esaslar içinde yapılan Etibank'ın müşterilerine toptan satış tarifesi Tablo II de gösterilmektedir.

Belediyeler 1 Mart 1959 dan önce Etibank'tan elektriği 3 üâ 11 krş/kWh dan alıyor ve abonelerine satıyorlardı Toptan alıştı fiyattan bu yeni tarife ile 8,5 ilâ 21 kuruş oldu. Bu sebeple Belediyelerin de kendi perakende satış fiyatlarında bir değişiklik yapmaları gerekti.

Etibank'tan enerji alan belediyelerde satış tarifesi beş ana guruba ayrılarak değerlendirildi. Bunlar;

- I - Meskenler
- II - Ticarethane ve resmi daireler
- III - Umumi tenvirat
- IV - Adi küçük sanayi
- V - Hususi büyük sanayidir.

Bu grublarda da şimdiye kadar kullanılan umumiyetle tek fiyatlı tarifelerden daha ilen bazı yenilikler yapıldı, önce her grub için en az sarfiyat garantileri tesbit edildi Bu suretle herhangi bir kimsenin abone olup şebekeye bağlanmakla işletmeye yüklediği külfetlere daimi iştiraki temin edilmiş oluyordu. Ticarethane ve resmi dairelerin ancak puvant

saatları içinde elektrik kullandıkları gözönüne alınarak en yüksek tarife bunlara ve sonra sırasıyla- meskenler, adi küçük sanayi ve hususi büyük sanayiye daha aşağı fiyatlar tespit edildi. Hususi büyük sanayiye hemen hemen Etibank'ın belediyelere tatbik edeceği tarifenin aynı tatbik edilmesi uygun görüldü. Çünkü belediyeler bunların eş zaman puvantlarının bedelini Etibank'a ödemelerine karşılık bu abonelerden ayrı ayrı puvant takat veya sözleşme takati parası almaktadırlar. Buradaki dağılma Belediyenin bu maksatla yaptığı masrafları karşılamaktadır. Ayrıca enerji sarfiyatlarının üst üste binmesinin yarattığı ucuzluktan da belediyeler faydalanmış olacaktırlar.

Orta büyüklükte yedi belediye elektrik işletmesinin tarifesinde ayda kullanılan enerjinin kademeli olarak artışıyla kWh fiatları da düşüyordu. Böylece fazla sarfiyatlarda elektrik fiatları ucuzlamış ve elektriğin kullanılmasının artırılması temin edilmişti. Yalnız umumi tenvirat tek fiatlı idi.

Diğer büyük ve küçük belediyelerde ise çekilen takatla mütenasib bir miktar ve ayrıca enerjinin beher kWh'ı için bir fiat alınması düşünülmüştü. Çekilen takatin ölçülme-

si güç veya ölçülmesi pek pahalı olan kısımlarda ya yalnız sabit miktar alınmış veya müesses takat üzerine hesap yapılması esası konulmuştur. Bu suretle çift terimli bir tarife tekniğine gitmeye çalışılmıştır. Bu usulün bilindiği gibi en büyük faydası tahsis edilen takati kullanma miktarının büyütülmesine yardım etmesi, kullanma katsayısı büyük abonelere ucuzluk temin ederek daha adilâne bir tarife yapılmasıdır.

Kömür Hatlarındaki değişimin bütün tarifelere aksedeceği son madde ile kabul edilmiş bu suretle işletmelerin konjonktöre kısmen uymaları sağlanmıştır.

Tertiplenen tarifelerden birkaç büyük belediyedeki değerleri mukayeseli olarak Tablo III ve IV de gösterilmiştir.

Etibank'ın toptan satış tarifelerinde kömür fiatlarının değişmesinden dolayı bir değişiklik olursa bütün belediye elektrik işletmeleri bunu her cins abonelerine aksettireceklerdir. Bunun için kabul edilen formül şöyledir.

«Alt ısı değeri 4000 Kcal/kg olan kömürün beher ton fiyatında hasıl olacak 2 liralık fark yalnız enerji fiatlarında 0,12 kuruş olarak nazarı itibare alınır».

3i 3 i
P 53

TABLO : I. d.
153

	•£ S'	«d ağ				U _{MN} II Sis flta I		
Kömür Alt ısı değeri	4870	4470	3020 ""	3520	6140	SS	4120	4440
Kcal/kg. Kül %	37	37	47	30	14	14	18	23
Rutubet % Fon Fob	5	5	20	21	3	3	22	20
fiatı (Santralda) Bir	56	50	29	34	101	101	50	52
Fob	64	57	29	34	130	160	68	100
klorinin milyar	TL. 11,5	12,8	9,6	9,65	16,5	16,5	12,15	11,7
(Santralda)	13,1							
			9,6	9,65	12,1	26,0	16,5	22,5

ETİBAİRİN MÜŞTERİLERİNE TOPTAN SATIŞ TARİFESİ

I — Takat Tarifesi:

a) Mukavele takatinin ilk 5000 kilovatının beher kilovatı için yılda 210 veya ayda 17,5 TL.

b) Müteakip 50.000 kilovat takatin beher kilovatı için yılda 180 veya ayda 15 TL.

c) 55.000 kilovattan sonraki beher kilovat için yılda 90 veya ayda 7,5 TL.

ile tediye edilecek sabit meblağlara ilâveten

II — Enerji Tarifesi:

a) Yılda çekilen enerjinin ilk 5 milyon kilovatsaati için beher kilovatsaata 10 kuruş.

b) Müteakip 50 milyon kilovatsaati için beher kilovatsaata 8 kuruş,

c) Sonraki 200 milyon kilovatsaati için beher kilovatsaata 6 kuruş,

d) 255 milyon kilovatsaatten fazla istihlâk edilen enerjinin beher kilovatsaati için de 4 kuruş.

III — Etibank'ın 35.000 ve 66 000 voltluk tesislerinden ceryan alanlar için yukarıki tarifeler aynen, daha aşağı normal 15.000, 10.000, 6.000 ve 3.000 volt ge'rilimli ceryan alanlara yukarıki tarifeler % 10 zamlı ve 154.000 volt-tan ceryan isteyeceklerle de % 10 tenzilatlı olarak tatbik edilir.

IV — Faturalar aylık tanzim edilecek ve herhangi bir ayda mukavele takatının üstünde takat çekilmesi hâlinde bu fazla takatın beher kilovatı için o aya mahsus olmak üzere 20 TL. üzerinden hesap yapılacaktır. Mukavele takatma kadar çekilecek takatlar için

mukavele takati hesaplarda esas olarak alınacaktır.

V — Alt ısı değeri 4.000 Kcal/kg. olan kömürün beher ton fiyatında yapılacak 2 TL. fark, enerji (kWh) fiyatlarına 0,1 (ondabır)

TABLO : III
Belediye Elektrik İşletmelerinin Kendi Müşterilerine 1 Mart 1959'dan itibaren
tatbik edeceği tarifeler (Vergi ve Resimler Hariç)
kuruş olarak intikal ettirilir.

	İstanbul	Ankara	İzmir
I — Meskenlerde :			
1. Abone başına ayda sabit hizmet ücreti kuruş	100	100	n
2. Enerji ücreti krş/kWh	300	17	300
3. Asgari fatura ayda kuruş			
II — Ticarethane ve Resmî Daireler Ticarethane ve Yazıhaneler:	100		n
1. Müesses kW başına kuruş			300
2. Enerji ücreti krş/kWh			
3. Asgari fatura ayda TL.			
Resmî Daire ve Kurumlar:	50	50	
1. Müesses takatin % 50'nden az olmak üzere çekilen takatin beher kW'ı için ayda Kuruş	20	25	
	10	10	
2. kWh başına Kuruş	50	17	10
III — Umumî Tenvirat; beher kWh Kuruş			
IV — Adi Küçük Sanayi:			
1. Müesses kW başına ayda Kuruş		100.	— (*)
2. kWh başına Kuruş		35	— (*)
3. Asgari fatura ayda TL. •		30	17
V — Hususî Büyük Sanayi:			
Bu tarife tabi olacak abonelerin sarfiyatı 10 dakikadan az olmamak üzere çekilen azami takati gösteren sayıcı ile ölçülür.			
Sözleşme takatinin % 75'inden az olmamak üzere çekilen azami takatin beher kilovatı için;	— (*)		
	— (*)		
1. Sözleşme takati 500 kW'a kadar olan müşterilerden ayda ve beher kWh için TL. Kuruş	n		
2. Sözleşme takati 500 kW ve daha yukarı olan müşterilerden (Belediye sular idaresi dahil) ayda ve beher kWh için TL. Kuruş		500	500
		16	13
		10	10
VI — Tramvay ve Elektrikli Trenler:			
Beher kWh Kuruş			
	500		
	16		
	10		
	20	20	
	13	13	
	18	18	
	11	11	
	17		

(*) İstanbul ve İzmirde Resmi Daire ve Kurumlar, Ticarethane ve Yazıhaneler tarifesine tabi olacaktır

(**) İmrlrde hususi büyük sanayiin (600 kW dan fazla veya noksan) enerji tarifesi şöyledir :

Ayda çekilen enerjinin	
İlk 50000 kWh için beher kWh	11 kuruş
Sonraki 100000 kWh için beher kWh	10 kuruş
160000 dan fazlası için beher kWh	8 kuruş

- 1 — İstanbul'da Ticarethane ve Resmi Dairelerden buz dolabı, banyo ısıtıcısı, elektrik mutfağı, skümü-lator dodurma, asansdr ve benzeri sarfiyatı o'an abonelerin zirve saati dışındaki, çifte mlnüte-rili sayaçlarla ölçülen sarfiyatlarında bu sarfiyatın beher kWh için beş kuruş tenzilât yapılır
- 2 — İzmirde, meskenlerde sabit hizmet ücreti ola-ak ayda 200 kuruş ve ticarethane ve resmi daire-lerde müesses kilovat başına ayda 100 kuruş ödemek (asgari fatura ayda 1B lira olmak) şartıyla zirve dışı yük saatleri sarfiyatında yine beher kilovatsaatta 5 kuruş tenzilât yapılır Zirve dışı sarfiyatları yine bir çift münjterlli sayaçla tesbit edilir.
- 3 — İzmirde hususi büyük sanayi abonelerinin en?rji flatı 0-10 Soma Lave körümünün <4120 Kcal/kg evsafında) Pob fiatının 50 lira, santralda vagonda teslim 72 lira olduğuna göre tespit edilmiştir

TABLO : IV

**Belediye Elektrik işletmelerinin Kendi Müşterilerine 1 Mart 1959 dan itibaren
Tatbik Edeceği Tarifeler (Vergi ve Resimler Hariç)**

		Eskişehir	Balıkesir	Afyon	Aydın	Manisa	Ada P.	Nazilli
I — Meskenlerde:								
Aylık Enerji sarfiyatının; ilk 20 kWh için								
, Krş/kWh		30	32	33	35	35	38	40
•20 kWh'dan fazlası için	krş/kWh	20	20	21	22	22	23	27
Asgari fatura ayda kuruş		300	300	300	300	300	300	300
II — Ticarethane ve Resmî Daireler:								
Aylık enerji sarfiyatının ilk 50 kWh için								
krş/kWh		30	32	33	35	35	36	40
Sonraki 200 kWh için	»	25	26	28	30	30	31	35
250 kWh'dan fazlası için	krş/kWh	21	22	23	25	25	26	30
Asgari fatura ayda kuruş		500	500	500	500	500	500	500
III — Umumî Tenvirat:								
Beher kWh krş		30	32	33	35	35	36	40
IV — Adi Küçük Sanayi:								
Aylık enerji sarfiyatının ilk 200 kWh'ı için ₺								
krş/kWh		30	32	33	35	35	36	40
Sonraki 1000 kWh için	krş/kWb	26	27	28	30	30	30	35
Sonraki 10000 kWh için	krş/kWh	22	22	23	25	25	25	30
11200 kWh dan fazlası için	' krş/kWh	18	18	18	20	20	20	25
Asgari fatura ayda kuruş		1000	1000	1250	1250	1250	1250	1250
V — Hususi Büyük Sanayi:								
Sözleşmede yazılı takatin:								
5000 kW'a kadar olan kısmı için TL/kW		19		—				
Yılda kullanılan enerjinin 5 milyon kWh'a kadar kısmı için	krş/kWh	11		—				
Fazlası için krş/kwh		8,8		—	—	—	—	—
2 2 ,								